

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL KOLEKTYVINIO SKUNDO PRIŠ ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2020-05-25 Nr. 4D-2020/2-264

Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2020-02-28 gavo X (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėja) ir kitų <...> daugiabučių namų (toliau citatose ir tekste vadinama – Namai) gyventojų (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėjai) skundą dėl Alytaus rajono savivaldybės (toliau citatose ir tekste vadinama – Savivaldybė) administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjų 2020-01-24 prašymą dėl <...> gatvės (toliau citatose ir tekste vadinama – Gatvė) Namų kiemų apšvietimo (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas).

2. Pareiškėjai skunde nurodo:

2.1. Namų kiemų apšvietimas dėl Pareiškėjams nesuprantamų priežasčių „buvo panaikintas“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). „Maždaug prieš 5 mėnesius, su Savivaldybės meru priešakyje, buvo demontuoti elektros stulpai, remiantis tuo, kad nesaugūs. Labai būtų įdomu sužinoti kam ir kaip jie buvo nesaugūs. Jei vienas stulpas ir buvo avarinės būklės (kaip teigė Savivaldybės atstovai), tai reikėjo jį pakeisti kitu, o ne palikti be apšvietimo keturių Namų kiemus. Mes to neprašėme, niekur nepasirašėme ir nebuvo išpėti, kad turėsime gyventi tamsoje. [...]. Juo labiau yra socialinių būstų, kuriuose gyvena sunkaus auklėjimo paaugliai. [...] mes verčiami nesaugiai jaustis tamsiu paros metu grįždami namo ar statydami savo automobilius tamsiuose kiemuose“;

2.2. „Kreipėmės į Simno seniūniją [toliau vadinama – Seniūnija], bet nesulaukėme jokio konkretaus atsakymo [...]“;

2.3. „[...] kreipėmės į rajono merą K. Vrubliauską, jo atsakymas mūsų netenkina, taip būti negali [...]“; „Visame miestely Simno ir visur kitur dega šviesos. Dabar ponas sugalvojo, kad nėra lėšų numatyta.“

3. Skunde prašoma Seimo kontrolierės: „padėti susigražinti kiemų apšvietimą“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Kartu su skundu pateiktame Savivaldybės mero 2020-02-07 atsakyme į Prašymą (registracijos Nr. K26-637; toliau vadinama – Atsakymas) pažymėta:

„Savivaldybė 2020-01-24 gavo Jūsų Prašymą dėl Gatvės kiemų apšvietimo. Savivaldybė informuoja, kad du kartus yra pateikusi raštiškus atsakymus į Prašyme pateiktus nusiskundimus. Pirmasis raštas išsiųstas Lietuvos Respublikos Seimo nariui Petruui Valiūnui 2019-11-25, antrasis – 2020-01-22 atsakymą Gatvės gyventojams siunčiant el. paštu.

Savivaldybė savo biudžete nėra numačiusi lėšų daugiabučių vidinių kiemų apšvietimui. Rekomenduojame daugiabučių namų bendrijoms pačioms pasirūpinti saugios aplinkos kūrimu prie savo daugiabučių namų įsirengiant apšvietimą ant pastato.“

5. Seimo kontrolierė, atsižvelgusi į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į:

5.1. Savivaldybę, prašydama motyvuotai paaiškinti (pateikiant nurodomas aplinkybes patvirtinančius dokumentus) Savivaldybės sprendimo dėl Namų kiemų apšvietimo panaikinimo (toliau vadinama – Savivaldybės sprendimas) priėmimo priežastis, kaip priimant Savivaldybės sprendimą buvo įgyvendinti toliau nurodytų vietos savivaldos principų reikalavimai: veiklos skaidrumo – kokiais būdais, kada šiuo atveju Namų gyventojams buvo paaiškinta Savivaldybės veikla, kas ir kodėl daroma; reagavimo į Savivaldybės gyventojų nuomonę – ar Namų gyventojai buvo supažindinti su Savivaldybės sprendimo projektu ir priimtu Savivaldybės sprendimu, gavo viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę; žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo – ar šiuo atveju Savivaldybės sprendimas nepažeidė Namų gyventojų teisių (pvz., į saugų eisimą, saugią aplinką ir pan.), lygių galimybių (pvz., ar visų Simno miesto daugiabučių namų kiemuose panaikintas apšvietimas); tuo atveju, jeigu Pareiškėjai skunde aprašytu klausimu į Seniūniją kreipėsi raštu, pateikti susirašinėjimo dokumentų kopijas; paaiškinti, ar Savivaldybės taryba yra svarsčiusi Simno miesto daugiabučių namų kiemų apšvietimo panaikinimo klausimus (atskirai ir / arba tvirtinant biudžetą) ir kt.;

5.2. Alytaus apskrities vyriausiąją policijos komisariatą (toliau vadinama – PK) – pateikti motyvuotą nuomonę, ar Savivaldybė turi dalyvauti, bendradarbiauti užtikrinant viešąją tvarką Namų kiemuose; ar Namų kiemų apšvietimo panaikinimas gali turėti įtakos eismo saugumui bei viešosios tvarkos būklei atitinkamoje gyvenamojoje teritorijoje.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Iš Savivaldybės 2020-04-15 raštu Seimo kontrolierei pateiktos informacijos, paaiškinimų (patvirtinantys dokumentai nepateikti) nustatyta:

6.1. „[...] pagal Registrų centro duomenis sklypas yra suformuotas tik Gatvės 10 [namui] (Savivaldybė valdo pagal panaudos sutartį). Namų pažymėtų numeriais 8, 12, 14 sklypai nesuformuoti, daugiabučiai yra valstybinėje žemėje. Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnyje numatyta, kad visos Lietuvos Respublikos valstybinės žemės, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams, patikėjimo teisės subjektas (patikėtinis) yra Nacionalinė žemės tarnyba [...]“ (toliau vadinama – NŽT); „[...] pagal Registrų centro informaciją tai Gatvė yra suformuota kaip inžinerinis statinys atskirai nuo daugiabučių kiemų, todėl negalima teigti, kad tai yra Simno miesto gatvių dalis“;

6.2. „Savivaldybės administracijos direktorius tvirtina savivaldybės eismo saugumo programą, sprendžia eismo organizavimo klausimus miestų ir kaimų gyvenamosiose vietovėse, vietinės reikšmės keliuose, rūpinasi vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra ir kt., taip pat atlieka kitas funkcijas, susijusias su eismo saugumo užtikrinimu savivaldybės teritorijoje (SEĮ 10 straipsnio 8 dalis). [...] Savivaldybė bendradarbiauja su policija. Alytaus rajono savivaldybės taryba 2020-02-06 sprendimu Nr. K-4 yra patvirtinusi Alytaus rajono savivaldybės 2020–2022 metų strateginį veiklos planą“, „Savivaldybės administracijos direktorius yra patvirtinęs Alytaus rajono savivaldybės visuomenės saugumo projektų finansavimo tvarkos aprašą, kuriuo numatyti programos tikslai – prisidėti prie saugesnės Alytaus rajono gyventojų aplinkos formavimo, stiprinti aktyvų visuomenės, savivaldos ir viešųjų juridinių asmenų bendradarbiavimą, užtikrinti visuomeninę rimtį, asmens ir visuomenės saugumą, žmogaus teisių ir laisvių apsaugą Alytaus rajone, skatinti visuomenę prisidėti prie visuomenės saugumo užtikrinimo Alytaus rajone. Tikslui pasiekti įgyvendinamas uždavinys: 01 uždavinys. Vykdyti teisės pažeidimų prevenciją, įgyvendinant prevencines programas.

Bus organizuojami teisinio švietimo bei ugdymo renginiai visuomenės saugumo klausimais. Rengiamos atmintinės ir informaciniai biuleteniai visuomenės saugumo klausimais. Rengiami susitikimai, diskusijos visuomenės saugumo klausimais, plėtojamos saugios kaimynystės grupės ir pan. Minėtos priemonės skiriamos visiems rajono gyventojams, nepaisant jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Svarbu, kad rajono gyventojai žinotų, jog jų saugumu bus rūpinamasi vienodai, neatsižvelgiant į minėtą priklausomumą vienai ar kitai visuomenės, bendruomenės grupei. 01 Priemonė. Visuomenės saugumo projektų finansavimas. Saugios kaimynystės standų (iškabų) gamyba, aktyviausių ir visuomenišku rajono gyventojų ir bendruomenių, saugių kaimynystės grupių skatinimas, metodinės, informacinės, prevencinės dalijamosios medžiagos apie galimus pavojus ir apsisaugojimo nuo jų būdus (skrajučių, atmintinių, prevencinių kalendorių ir kitų spaudinių) gamyba, priemonės konkursams ir viktorinoms organizuoti bei vykdyti“;

6.3. „[...] Savivaldybė 2019-06-14 gavo pirmą prašymą dėl Gatvėje esančio pavirtusio elektros stulpo atstatymo į vietą. 2019-06-28 (registracija Nr. (3.7)K26-2024) Savivaldybė atsakydama į prašymą informavo, kad 2019 m. biudžete nėra numatyta lėšų elektros oro linijų stulpų keitimo darbams.

2019-08-01 gyventojai dar kartą kreipėsi prašydami ištaisyti pavojingai pavirtusį apšvietimo stulpą. 2019-08-12 Alytaus rajono savivaldybės administracijos raštu (registracija Nr. (3.7)K26-2734) atsakyta, kad seni stulpai bus demontuoti artimiausiu metu. Darbus planuojama pradėti 2019 m. rugpjūčio mėn.

Gatvės daugiabučiai Nr. 4, Namai naudojami bendra apšvietimo linija. Minėtos Gatvės apšvietimas buvo sumontuotas ant gelžbetoninių elektros stulpų, kurių būklė po ilgos eksploatacijos tapo avarinė. Savivaldybės vadovai dalyvavo susitikime su Simno miestelio gyventojais (tarp kurių buvo ir Gatvės gyventojai) ir aptarė apšvietimo stulpų demontavimą Gatvėje. Savivaldybė, matydama esamą situaciją ir reaguodama į gyventojų nerimą dėl apšvietimo stulpų šalia gyvenamųjų namų, taip pat į 2019-08-01 gautą Gatvės gyventojų kreipimąsi raštu, priėmė sprendimą demontuoti nusidėvėjusius elektros stulpus. Apie tai gyventojai informuoti minėto susitikimo metu ir pateikiant viešą pranešimą Savivaldybės internetiniame tinklalapyje (prieiga internete: <https://www.arsa.lt/index.php?3861199354>)“.

Šioje Savivaldybės interneto svetainės dalyje nurodyta: „2019-08-07 [...]. Alytaus rajono Simno miesto gyventojai susitikime su savivaldybės vadovais aptarė [...] jiems aktualius klausimus – [...] apšvietimo stulpų demontavimo <...> g. Susitikime su simniškiais dalyvavo Alytaus rajono savivaldybės meras [...], tarybos narys [...], administracijos direktorė [...], Simno seniūnas [...], savivaldybės įmonės „Simno komunalininkas“ direktorius [...]. Su simniškiais taip pat aptartas ir jiems nerimą keliančių apšvietimo stulpų Gatvėje šalia gyvenamųjų namų klausimas. Dėl jų keitimo savivaldybės meras ir administracijos direktorė gavo gyventojų prašymą, nes gyventojai mano, kad stulpai yra pavojingai pasvirę. Savivaldybės vadovai apžiūrėjo elektros stulpus. Kadangi jie yra nusidėvėję, nuspręsta demontuoti.“

„2019-08-12 atsakant į Gatvės 4 [namo] kreipimąsi raštu, minėti gyventojai raštu informuoti, kad 2019 m. rugpjūčio mėn. bus pradėtas pavojų keliančios elektros oro linijos trasos demontavimas Gatvėje. Siekiant užtikrinti saugumą Savivaldybė demontavo avarines atramas ir 2019-09-13 gavo Gatvės 4 [namo] gyventojų kreipimąsi, kuriuo gyventojai dėkoja Savivaldybei už skubų reagavimą.

2019-12-28 Savivaldybė gavo dar vieną kreipimąsi dėl Gatvės kiemų apšvietimo. Atsakyme į šį raštą dar kartą buvo aprašyta aukščiau paminėta įvykių seka.

2020-01-24 gautas dar vienas kreipimasis dėl Gatvės kiemų apšvietimo“ (Prašymas), į kurį Savivaldybė pateikė Atsakymą;

6.4. „Savivaldybės administracijos direktoriaus 2017-10-12 įsakymu Nr. D1-896 patvirtintas Alytaus rajono savivaldybės daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdytojų rėmimo programos tvarkos aprašas, kurio uždaviniuose numatyta užtikrinti, kad programos teikiama parama skatintų daugiabučių gyvenamųjų namų savininkus kurti bendrijas bei skatintų daugiabučių namų

bendrojo naudojimo objektų valdytojus įgyvendinti energiją taupančias priemones, rūpintis gyvenamuoju fondu ir supančia aplinka. Patvirtintame 2020 m. Alytaus rajono savivaldybės biudžete Alytaus rajono savivaldybės daugiabučių gyvenamųjų namų savininkų bendrijų rėmimo programai numatyta skirti 200 tūkst. Eur. Gatvių apšvietimo tinklų priežiūrai Seniūnijoje – 24,1 tūkst. Eur“;

6.5. „[...] gyventojai į seniūną raštu nebuvo kreipęsi.“

7. Iš PK Seimo kontrolieri pateiktos informacijos, paaiškinimų nustatyta (PK pareigūnų nuomone):

7.1. „[...] policijos ir savivaldybių administracijų pareigūnai, užtikrindami eismo saugumą ir viešąją tvarką, bendradarbiauja pagal jiems įstatymuose numatytus įgaliojimus“;

7.2. „[...] **daugiabučių namų kiemų apšvietimo panaikinimas gali turėti įtakos eismo saugumui bei viešosios tvarkos būklei atitinkamoje gyvenamojoje teritorijoje tamsiu paros metu.**“

8. Iš Nekilnojamojo turto registro (toliau vadinama – NTR) 2020-05-04 duomenų nustatyta:

8.1. Gatvės Nr. 8:

8.1.1. namas: „2. [...] Pastatas – Gyvenamasis namas [...] Daikto pagrindinė naudojimo paskirtis: Gyvenamoji (trijų ir daugiau butų – daugiabučiai pastatai)“; „8. Žymos: 8.1. Sudaryta jungtinės (partnerystės) sutartis [...] Įregistravimo pagrindas: 2011-09-21 Jungtinės veiklos sutartis“;

8.1.2. žemės sklypas – nesuformuotas.

8.2. Gatvės Nr. 10:

8.2.1. namas: „2. Nekilnojamieji daiktai: 2.1. Pastatas – Vaikų darželis“ ir kt.; „4. Nuosavybė: 4.1. Nuosavybės teisė Savininkas: Alytaus rajono savivaldybė [...]“;

8.2.2. žemės sklypas: „4. Nuosavybė: 4.1. Nuosavybės teisė Savininkas: LIETUVOS RESPUBLIKA [...]“; „5. Valstybės ir savivaldybių žemės patikėjimo teisė: 5.1. [...] Patikėtinis: NŽT [...]“; „7. Juridiniai faktai: 7.1. Sudaryta panaudos sutartis Panaudos gavėjas: Alytaus rajono savivaldybė [...]“;

8.3. Gatvės Nr. 12:

8.3.1. namas: „2. Nekilnojamieji daiktai: 2.1. Pastatas – Gyvenamasis namas [...] Daikto pagrindinė naudojimo paskirtis: Gyvenamoji (trijų ir daugiau butų – daugiabučiai pastatai) [...]“; „7. Juridiniai faktai: 7.1. Nustatytas bendro naudojimo objektų valdymas (įsteigta daugiabučio namo savininkų bendrija) Daugiabučio namo savininkų bendrija <...>“;

8.3.2. žemės sklypas – nesuformuotas;

8.4. Gatvės Nr. 14

8.4.1. namas: „2. Nekilnojamieji daiktai: 2.1. Pastatas – Gyvenamasis namas Daikto pagrindinė naudojimo paskirtis: Gyvenamoji (trijų ir daugiau butų – daugiabučiai pastatai) [...]“; „7. Juridiniai faktai: įrašų nėra“; „8. Žymos: įrašų nėra [...]“;

8.4.2. žemės sklypas – nesuformuotas.

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

9. Įstatymai

9.1. *Vietos savivaldos įstatyme* nustatyta:

9.1.1. 4 *straipsnis* – „Pagrindiniai principai, kuriais grindžiama vietos savivalda, yra: [...] 6) *savivaldybės veiklos ir savivaldybės institucijų priimamų sprendimų teisėtumo*. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla ir visais jų veiklos klausimais priimti sprendimai turi atitikti įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus; [...] 10) *veiklos skaidrumo*. Savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų veikla turi būti aiški ir suprantama savivaldybės gyventojams, kurie tuo domisi, jiems sudaromos sąlygos gauti paaiškinimus, kas ir kodėl daroma; [...] 12) *reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę*. Savivaldybės gyventojai ar jų atstovai turi teisę susipažinti su savivaldybės institucijų sprendimų projektais ir priimtais sprendimais, gauti

viešus ir motyvuotus atsakymus į pareikštą nuomonę apie savivaldybės institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų ar atskirų valstybės tarnautojų darbą; 13) *žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo*. Savivaldybės institucijų ar valstybės tarnautojų priimami sprendimai turi nepažeisti žmogaus orumo, jo teisių ir laisvių, lygių galimybių; [...].“

9.1.2. *6 straipsnis* – vienos iš savivaldybių savarankiškų funkcijų yra: „3) savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo“, „34) dalyvavimas, bendradarbiavimas užtikrinant viešąją tvarką, kuriant ir įgyvendinant nusikaltimų prevencijos priemones“.

9.1.3. *16 straipsnis* – „2. Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija: [...] 15) savivaldybės biudžeto ir savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio tvirtinimas Biudžeto sandaros įstatymo ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nustatyta tvarka, prireikus savivaldybės biudžeto tikslinimas; [...].“

9.1.4. *18 straipsnis* – „1. Savivaldybės tarybos priimtus teisės aktus gali sustabdyti, pakeisti ar panaikinti pati savivaldybės taryba. Kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų priimtus teisės aktus gali sustabdyti ar panaikinti pagal kompetenciją savivaldybės taryba. Savivaldybės administracijos direktorius ar kiti savivaldybės viešojo administravimo subjektai savo priimtus teisės aktus gali sustabdyti ir juos pakeisti ar panaikinti. [...]. 3. Savivaldybių institucijų ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų priimti administraciniai teisės aktai gali būti skundžiami teismui.“

9.1.5. *29 straipsnis* – „2. Savivaldybės administracijos direktorius vadovauja savivaldybės administracijai. Jis yra įstaigos vadovas. [...] 7. Savivaldybės administracijos direktorius jam įstatymų nustatytus ir savivaldybės tarybos perduotus įgaliojimus, išskyrus šio straipsnio 8 dalies 4 ir 5 punktuose nustatytus įgaliojimus, turi teisę, kiek ji neapribota savivaldybės tarybos sprendimu, pavesti vykdyti savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojui (pavaduotojams). [...] 8. Savivaldybės administracijos direktorius: 1) tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais; 2) tiesiogiai įgyvendindamas įstatymus, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimus, gali kreiptis į valstybinio administravimo subjektus, leisti įsakymus, privalomus savivaldybės administracijos struktūriniais padaliniais, seniūnijoms, į struktūrinius padalinius neįeinantiems valstybės tarnautojams, taip pat jam priskirtos kompetencijos klausimais – savivaldybės gyventojams ir kitiems savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams; [...] 4) administruoja asignavimus, savivaldybės tarybos skirtus savivaldybės administracijai; 5) savivaldybės tarybos nustatyta tvarka administruoja savivaldybės biudžeto asignavimus ir kitus piniginius išteklius, organizuoja savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsako už savivaldybės ūkinę ir finansinę veiklą, administruoja savivaldybės turtą; [...].“

9.2. *Viešojo administravimo įstatyme* (toliau vadinama – VAI) nustatyta:

9.2.1. *3 straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...]; 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodymas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

9.2.2. *14 straipsnis* – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė. [...] 5. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo sprendimu gali būti nenagrinėjamas: [...] 4) jeigu paaiškėja, kad tuo pačiu klausimu atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų faktinių duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; [...]. 7. Apie

prašymo [...] nenagrinėjimą asmeniui pranešama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo [...] gavimo viešojo administravimo subjekte dienos [...].“

9.3. *Žemės įstatymo 7 straipsnyje* nustatyta: „1. Valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektai (patikėtiniai) yra: 1) Nacionalinė žemės tarnyba – visos Lietuvos Respublikos valstybinės žemės, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams; 2) savivaldybės – valstybinės žemės sklypų, perduotų savivaldybėms patikėjimo teise Vyriausybės nustatyta tvarka šio straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytoms reikmėms ar kitų įstatymų nustatytais atvejais ir sąlygomis šio straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodytoms reikmėms [...].“

9.4. *Daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatymo* (toliau vadinama – Bendrijų įstatymas) 2 *straipsnyje* nustatyta: „15. Pastato bendrojo naudojimo objektai: [...] 5) bendrojo naudojimo žemės sklypas – bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų naudojamas ir (ar) valdomas žemės sklypas. [...].“

9.5. *Civiliniame kodekse* (toliau vadinama – CK) nustatyta:

9.5.1. *4.83 straipsnis* – „3. Butų ir kitų patalpų savininkai (naudotojai) bendrojo naudojimo objektus privalo valdyti, tinkamai prižiūrėti, remontuoti ar kitaip tvarkyti. Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektams valdyti butų ir kitų patalpų savininkai steigia butų ir kitų patalpų savininkų bendriją arba sudaro jungtinės veiklos sutartį, arba šio kodekso 4.84 straipsnyje nustatyta tvarka pasirenka bendrojo naudojimo objektų administratorių. Pavyzdinę jungtinės veiklos sutarties formą tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Butų ir kitų patalpų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir šio kodekso 4.84 straipsnyje nustatyta tvarka paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos, susijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų jiems priskirtų funkcijų vykdymu, priežiūra ir kontrolę atlieka savivaldybės. [...].“

9.5.2. *4.84 straipsnis* – „1. Jeigu butų ir kitų patalpų savininkai neįsteigia gyvenamojo namo butų ir kitų patalpų savininkų bendrijos arba nesudaro jungtinės veiklos sutarties, taip pat jei bendrija likviduota arba nutraukta jungtinės veiklos sutartis, skiriamas bendrojo naudojimo objektų administratorius. 2. Sprendimą dėl bendrojo naudojimo objektų administratoriaus pasirinkimo priima butų ir kitų patalpų savininkai, o jų pasirinktą administratorių skiria savivaldybės vykdomoji institucija. [...] 8. Bendrojo naudojimo objektų administratorius administruoja bendrojo naudojimo objektus pagal Vyriausybės patvirtintus nuostatus. [...].“

9.5.3. *4.85 straipsnis* – „1. Sprendimai dėl bendrojo naudojimo objektų valdymo ir naudojimo, taip pat dėl naujų bendrojo naudojimo objektų sukūrimo ir disponavimo jais klausimų, priimami butų ir kitų patalpų savininkų balsų dauguma, jeigu įstatymuose nenustatyta kitaip. [...] 8. Namų bendrojo naudojimo objektų valdytojas (butų ir kitų patalpų savininkų bendrija, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotas asmuo arba bendrojo naudojimo objektų administratorius) įgyvendina su bendrąja nuosavybe susijusius butų ir kitų patalpų savininkų sprendimus ir pavedimus, priimtus šiame straipsnyje nustatyta tvarka, atstovaudamas butų ir kitų patalpų savininkams. [...].“

9.6. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

9.6.1. *12 straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. 2. Seimo kontrolieriai netiria [...] savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos. [...].“

9.6.2. *17 straipsnis* – „1. Seimo kontrolierius ne vėliau kaip per 7 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu: [...] 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai; [...] 6) padaro išvadą, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje ar įstaigoje. 4. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, skundo tyrimas nutraukiamas.“

10. Kiti teisės aktai – *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose*

taisyklių (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) 7 punkte nustatyta: „Prašymai, pateikti žodžiu, į kuriuos galima atsakyti tą pačią darbo dieną, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, institucijoje neregistruojami, jeigu institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip. Į tokius prašymus turi būti atsakoma tą pačią darbo dieną. Jeigu į žodžiu pateiktą prašymą negalima atsakyti tą pačią darbo dieną, asmeniui turi būti sudaroma galimybė išdėstyti prašymą raštu arba, jeigu institucija sudaro galimybę priimti ir fiksuoti bei saugoti prašymo turinį panaudodama garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo ir įrašymo priemones, žodžiu.“

11. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos išskiriant šias dalis:

11.1. dėl Prašymo nagrinėjimo;

11.2. dėl Savivaldybės sprendimo.

Tyrimo išvados

Dėl Prašymo nagrinėjimo

12. Apibendrinus Pareiškėjų skunde nurodytas aplinkybes (pažymos 2 ir 3 paragrafai), konstatuotina, kad Pareiškėjai skundžiasi Savivaldybės pareigūnų veiksmais (neveikimu) nagrinėjant Prašymą, teikiant Atsakymą ir kt. (jiems neaišku, kodėl panaikino visus apšvietimo stulpus, jeigu tik vienas buvo avarinės būklės, „Seniūnija nepateikė konkretaus atsakymo“ ir kt.).

13. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu (pažymos 9.1 punktas), VAĮ (pažymos 9.2 punktas), Prašymų nagrinėjimo taisyklėmis (pažymos 10 paragrafas) – Savivaldybės pareigūnai, gavę Prašymą, turėjo:

13.1.1. išnagrinėti Prašymą teisės aktuose nustatyta tvarka, vadovaudamasi išsamumo ir kitų principų reikalavimais, arba atsisakyti jį nagrinėti, jeigu buvo VAĮ 14 straipsnio 5 dalyje nustatyti teisiniai pagrindai (pvz., Prašymas galėjo būti nenagrinėjamas, jeigu tuo pačiu klausimu Savivaldybė jau buvo pateikusi atsakymą ir Pareiškėjai nepateikė naujų faktinių duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu), ir apie tai informuoti Pareiškėjus;

13.1.2. bet kuriuo atveju – vadovautis Savivaldybės veiklos skaidrumo, reagavimo į savivaldybės gyventojų nuomonę, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo ir kitų principų reikalavimais, tai pat – viešojo administravimo įstatymo viršenybės, išsamumo ir kitų principų reikalavimais (į Prašymą turėjo atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydami visas Prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis buvo remtasi vertinant Prašymo turinį);

13.1.3. tuo atveju, jeigu Pareiškėjai į Seniūniją kreipėsi žodžiu, toks prašymas turėtų būti nagrinėjamas tik tuo atveju, jeigu į jį būtų galima atsakyti tą pačią darbo dieną.

14. Pažymėtina, kad Savivaldybės pareigūnai Seimo kontrolierės prašymu šio tyrimo metu nepateikė Prašymo ir Atsakyme paminėtų kitų Savivaldybės atsakymų Pareiškėjams, taip pat nepateikė dokumentų, patvirtinančių visas Savivaldybės atsakyme Seimo kontrolieriui nurodytas aplinkybes (pažymos 6 paragrafas).

15. Nagrinėjamu atveju:

15.1. nors Pareiškėjų skunde Seimo kontrolieriui nurodyta, kad tarp jų skundą yra pasirašę ir Gatvės 10-o namo gyventojai, tačiau, NTR duomenimis, šiuo adresu nėra gyvenamojo namo (pažymos 8.2 punktas), taigi, šiuo atveju nėra ir gyvenamojo namo gyventojų teisių į gerą viešąjį administravimą pažeidimo;

15.2. *Savivaldybės pareigūnai:*

15.2.1. neužtikrino tinkamo Pareiškėjų teisės į gerą viešąjį administravimą įgyvendinimo, nes nepagrįstai, nesilaikydami VAĮ įstatymo viršenybės, išsamumo, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo principų reikalavimų, Atsakyme (ir Seimo kontrolierei šio tyrimo metu):

1) nenurodė teisinio Prašymo nenagrinėjimo pagrindo (pagal Savivaldybės Atsakyme nurodomas faktines aplinkybes, Savivaldybė galimai buvo atsakiusi Pareiškėjams anksčiau, taigi, Prašymo nenagrinėjimo pagrindas galėtų būti VAĮ 14 straipsnio 5 dalies 4 punktas);

2) nenurodė teisinio Savivaldybės sprendimo priėmimo pagrindo, Savivaldybės sprendimo konkrečių duomenų (kuris pareigūnas jį priėmė, priėmimo datos, registracijos numerio), nepateikė jo kopijos, nepaaiškino, kada ir koku būdu fiksuota, kad Gatvės apšvietimo įrenginiai arba jų dalis buvo pripažinti esantys avarinės būklės, kodėl buvo panaikinti visi Gatvės apšvietimo įrenginiai ir pan.;

3) nepaaiškino aplinkybių, susijusių su tuo, kad galimai išskirtinai Gatvės gyventojams pablogintos jų gyvenamosios aplinkos, viešojo saugumo tamsiuoju paros metu sąlygos, nepasisakė dėl to, ar kitų Simno gatvių daugiabučių namų kiemuose taip pat naikinamas apšvietimas;

15.2.2. vadovaudamiesi Prašymų nagrinėjimo taisyklėmis, galimai turėjo pagrindą Pareiškėjų žodinio prašymo Seniūnijai, susijusio su Namų kiemo apšvietimu, nenagrinėti (Pareiškėjai į Seniūniją galimai kreipėsi ne raštu, abejotina, kad į tokį prašymą galėjo būti atsakyta iš karto, tą pačią darbo dieną; pažymos 6.5 punktas).

16. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas konstatuotina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, *ši Pareiškėjų skundo dalis pripažintina pagrįsta pagal pažymos 15.2.1 papunkčio išvadas.*

Dėl Savivaldybės sprendimo

17. Apibendrinus Pareiškėjų skunde nurodytas aplinkybes (pažymos 2 ir 3 paragrafai), konstatuotina, kad Pareiškėjai skundžiasi Savivaldybės pareigūnų veiksmais (neveikimu) priimant Savivaldybės sprendimą panaikinti Namų kiemų apšvietimą, nurodžius, kad Savivaldybės biudžete nėra numatyta lėšų Namų kiemų apšvietimo įrengimui.

18. Vadovaujantis:

18.1. Vietos savivaldos įstatymu (pažymos 9.1 punktas):

18.1.1. viena iš savivaldybių savarankiškų funkcijų yra savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo, Savivaldybės biudžeto tvirtinimas, tikslinimas yra išimtinė Savivaldybės tarybos kompetencija, Savivaldybės tarybos priimtus teisės aktus gali sustabdyti, pakeisti ar panaikinti pati savivaldybės taryba;

18.1.2. Savivaldybės administracijos direktorius tiesiogiai ir asmeniškai atsako už įstatymų, Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais, leidžia įsakymus, privalomus Savivaldybės struktūriniais padaliniais, seniūnijoms, taip pat jam priskirtos kompetencijos klausimais – savivaldybės gyventojams ir kitiems savivaldybės teritorijoje esantiems subjektams, administruoja savivaldybės biudžeto asignavimus ir kitus piniginius išteklius, organizuoja savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsako už savivaldybės ūkinę ir finansinę veiklą, administruoja savivaldybės turtą;

18.1.3. Savivaldybės administracijos direktorius savo priimtus teisės aktus gali sustabdyti ir juos pakeisti ar panaikinti, Savivaldybės administracijos direktoriaus priimtas administracinis teisės aktas gali būti skundžiamas teismui;

18.2. Seimo kontrolierių įstatymu (pažymos 9.6 punktas) – Seimo kontrolieriai netiria savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos; jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja, kad skunde

nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Seimo kontrolieriaus kompetencijai, padaroma išvada, kad skundą nagrinėti tikslinga kitoje institucijoje, skundo tyrimas nutraukiamas.

19. Pažymėtina, kad Savivaldybės pareigūnai Seimo kontrolierės prašymu šio tyrimo metu nepateikė Savivaldybės sprendimo, nėra žinoma, kuris Savivaldybės pareigūnas priėmė Savivaldybės sprendimą, koks jo priėmimo teisinis pagrindas ir kt.; pažymos 6 paragrafas).

20. Nagrinėjamu atveju:

20.1. nors Pareiškėjų skunde Seimo kontrolieriui nurodyta, kad tarp jų yra ir Gatvės 10-o namo gyventojai, tačiau, NTR duomenimis, šiuo adresu nėra gyvenamojo namo (pažymos 8.2 punktą), taigi, šiuo atveju nėra ir gyvenamojo namo gyventojų teisių į gerą viešąjį administravimą pažeidimo;

20.2. įgyvendintas Savivaldybės sprendimas (panaikintas Namų kiemų apšvietimas), prirėikus, gali būti skundžiamas teismui, taigi, šis Pareiškėjų skundo klausimas nagrinėtinas kitoje institucijoje (atkreiptinas dėmesys į tai, kad gyventojų nuomonė dėl apšvietimo panaikinimo nėra vieninga; pažymos 6.3 punktą);

20.3. naujo Namų kiemų apšvietimo įrengimui būtinos lėšos, paskirstomos Savivaldybės tarybos sprendimu tvirtinant, tikslinant Savivaldybės biudžetą (Atsakyme nurodyta, kad Savivaldybė nėra numačiusi lėšų daugiabučių vidinių kiemų apšvietimui, lėšos numatytos tik apšvietimo tinklų priežiūrai; pažymos 4 paragrafas ir 6.4 punktą), todėl šio Pareiškėjų skundo klausimo (susijusio su savivaldybės tarybos veiklos vertinimu) nagrinėjimas nėra priskirtas Seimo kontrolierės kompetencijai.

21. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas konstatuotina, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 3 ir 6 punktais bei 4 dalimi, **šios Pareiškėjo skundo dalies tyrimas nutrauktinas.**

22. Be to, Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį:

22.1. Pareiškėjų:

22.1.1. Pareiškėjų gyvenamųjų daugiabučių namų vienas iš bendrojo naudojimo objektų gali būti bendrojo naudojimo žemės sklypas, valdomas ir (arba) naudojamas bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais (pažymos 9.4.1 papunktis; šiuo metu žemės sklypai nesuformuoti, valstybinės žemės patikėtinis yra NZT; pažymos 8 paragrafas ir 9.3 punktą). Daugiabučių namų bendraturčiams teisės aktuose nustatyta tvarka valdant atitinkamus žemės sklypus būtų daugiau galimybių gyvenamųjų namų aplinką tvarkyti savarankiškai (Sprendimai dėl bendrojo naudojimo objektų valdymo ir naudojimo ir disponavimo jais klausimų, priimami būtų ir kitų patalpų savininkų balsų dauguma; pažymos 9.5.3 papunktis);

22.1.2. šiuo metu vieno iš namų (Gatvės namo Nr. 14; toliau vadinama – Namas) bendrojo naudojimo objektų administravimo faktas nėra įregistruotas NTR (pažymos 8.4.1 papunktis), taigi, galimai: 1) nėra nustatyta, kaip administruojamas, kas administruoja Namo bendrojo naudojimo objektus – tai būtų laikytina CK 4.83 straipsnio 3 dalies bei 4.84 straipsnio 1 dalies pažeidimais (daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektams valdyti būtų ir kitų patalpų savininkai steigia būtų ir kitų patalpų savininkų bendriją arba sudaro jungtinės veiklos sutartį, arba šio kodekso 4.84 straipsnyje nustatyta tvarka pasirenka bendrojo naudojimo objektų administratorių; pažymos 9.5.1 ir 9.5.2 papunkčiai) arba 2) Namo bendrojo naudojimo objektų administravimo faktas nėra nustatyta tvarka įregistruotas NTR;

22.1.3. Savivaldybė šio tyrimo metu pateikė paaiškinimus, kaip sprendžiami viešojo saugumo klausimai savivaldybės teritorijoje (pažymos 6.2 punktą);

22.2. Savivaldybės pareigūnų:

22.2.1. atsižvelgus į PK pareigūnų nuomonę, kad „daugiabučių namų kiemų apšvietimo panaikinimas gali turėti įtakos eismo saugumui bei viešosios tvarkos būklei atitinkamoje gyvenamojoje teritorijoje tamsiu paros metu“ (pažymos 7.1.2 papunktis), į tai, kad galimai Namų gyventojai atsidūrė

išskirtinėje (ne lygioje) situacijoje su kitais Simno daugiabučių namų gyventojais dėl kiemų (ne)apšvietimo, Savivaldybei būtų tikslinga papildomai apsvarstyti galimybę Namų kiemų apšvietimo klausimą spręsti savivaldybės biudžeto lėšomis arba dalinai finansuojant Namų kiemų apšvietimo įrengimą;

22.2.2. atsižvelgiant į pažymos 22.1.2 papunktyje nurodytas aplinkybes imtis priemonių, kad Namų bendrojo naudojimo objektų administravimas ir / arba tokio administravimo įregistravimas NTR atitiktų teisės aktų reikalavimus (prireikus, paskirti bendrojo naudojimo objektų administratorių arba, patikrinus esančio valdytojo veiklą, rekomenduoti įregistruoti Namų bendrojo naudojimo objektų administravimo faktą NTR).

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

23. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia kolektyvinio skundo dalį dėl Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo) Prašymo nagrinėjimo klausimais pripažinti pagrįsta.

24. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia kolektyvinio skundo dėl Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo) dalies Savivaldybės sprendimo priėmimo klausimais tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

25. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 6, 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė rekomenduoja:

25.1. Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriui:

25.1.1. atsižvelgus į pažymos 22.2.1 papunktyje nurodytas aplinkybes, papildomai apsvarstyti galimybę Namų kiemų apšvietimo klausimą spręsti savivaldybės biudžeto lėšomis arba dalinai finansuojant Namų kiemų apšvietimo įrengimą;

25.1.2. atsižvelgiant į pažymos 22.1.2 nurodytas aplinkybes imtis priemonių, kad Namų bendrojo naudojimo objektų administravimas ir / arba tokio administravimo įregistravimas NTR atitiktų teisės aktų reikalavimus (prireikus, paskirti bendrojo naudojimo objektų administratorių arba, patikrinus esančio valdytojo veiklą, rekomenduoti įregistruoti Namų bendrojo naudojimo objektų administravimo faktą NTR);

25.2 *Nacionalinei žemės tarnybai* – pateikti Pareiškėjams motyvuotus paaiškinimus, kokius veiksmus jie turėti atlikti, siekdami tapti žemės sklypo, skirto jų daugiabučio namo naudojimo reikmėms, valdytojais, naudotojais, bendraturčiais.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y., ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijų gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė